

Sylvie d'Esclaibes este fondatoarea și directoarea singurului liceu Montessori din Franța. A întemeiat, de asemenea, un organism de formare Montessori, care oferă acest tip de educație, pentru toate vârstele, în întreaga Franță. Este, printre altele, fondatoarea școlilor Montessori din Atena, consultant pentru înființarea de școli și creșe peste tot în lume, autoare a numeroase lucrări despre pedagogie și deținătoarea unui blog.

Noémie d'Esclaibes este directoarea școlii internaționale Montessori din Bordeaux.

Sylvie d'Esclaibes
Noémie d'Esclaibes

150 DE ACTIVITĂȚI MONTESSORI PENTRU ACASĂ

Pentru copiii între 0 și 6 ani

Traducere din limba franceză de Gabriela Mitrovici

150 Activités Montessori à la maison
Sylvie d'Esclaibes, Noémie d'Esclaibes

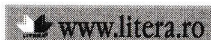
Copyright © 2017 Leduc.s Éditions
Illustration: Noémie d'Esclaibes

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel. 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

150 de activități Montessori pentru acasă
Sylvie d'Esclaibes, Noémie d'Esclaibes

Copyright © 2018 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba franceză:
Gabriela Mitrovici

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Gabriela Niță
Corector: Carmen Bîțlan
Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Dorel Melinte

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
D'ESCLAIBES, SYLVIE

150 de activități Montessori pentru acasă /
Sylvie d'Esclaibes; trad. Gabriela Mitrovici – București:
Litera 2018

ISBN 978-606-33-3010-0

I. D'Esclaibes, Noémie (il.)

087.5

CUPRINS

INTRODUCERE.....	7
1. Viață practică.....	21
CAPITOLUL 1. Pregătire și prezentare	23
CAPITOLUL 2. Activități.....	31
2. Viață senzorială.....	99
CAPITOLUL 3. Pregătire și prezentare	101
CAPITOLUL 4. Activități.....	107
3. Matematică.....	141
CAPITOLUL 5. Pregătire și prezentare	143
CAPITOLUL 6. Activități.....	147
4. Dezvoltarea limbajului	153
CAPITOLUL 7. Pregătire și prezentare.....	155
CAPITOLUL 8. Activități. Dezvoltarea limbajului.....	161
CAPITOLUL 9. Activități. Lectură.....	181

5. Cultură	189
CAPITOLUL 10. Pregătire și prezentare	191
CAPITOLUL 11. Activități	197
CAPITOLUL 12. Motricitate	257
CONCLUZII	263
INDEX DE ACTIVITĂȚI PE VÂRSTE	267

INTRODUCERE

Deși Maria Montessori a recomandat școlarizarea copiilor mai devreme decât alți pedagogi, ea atribuie părinților întreaga responsabilitate pentru educarea celor mici.

„Primii trei ani din viața copilului sunt fundamentali. Dacă luăm în considerare transformările, adaptările, realizările, cucerirea mediului... toate activitățile pe care copilul trebuie să le facă între 0 și 3 ani, am putea spune că această primă etapă a vieții este mult mai lungă, sub aspect funcțional, decât cea care se întinde de la 3 ani până la moarte. Nevoile copilului în această perioadă sunt atât de imperioase încât nu pot fi ignorate fără consecințe grave asupra viitorului.” (Maria Montessori).

Maria Montessori, născută în 1870, este un celebru pedagog italian. La 26 de ani, a devenit una dintre primele femei medic din Italia.

Ocupându-se la început de educația copiilor cu deficiențe, ea a constatat că aceștia au nevoie de activități pentru a progresa și a-și dezvolta inteligența. Ea a studiat lucrările lui Seguin despre surdo-muți și ale lui Itard despre copilul sălbatic și a construit pentru copiii cu deficiențe diverse materiale pe baza concluziilor celor

CAPITOLUL 1

Pregătire și prezentare

Începând de la o vârstă foarte fragedă, copilul este încântat să acompanieze adultul în toate sarcinile vieții cotidiene; este ceea ce numim „viață practică“.

De îndată ce și-a dezvoltat suficient motricitatea fină, copilul poate începe aceste activități.

Exercițiile de viață practică îl vor face să-și folosească foarte mult mâinile și-l vor ajuta astfel să se dezvolte echilibrat, munca manuală permițând, de fapt, în egală măsură, dezvoltarea inteligenței. Aceste activități îl vor ajuta, de altfel, și la dezvoltarea motricității fine, care-i va fi necesară, mai târziu, pentru ținerea creionului. Este motivul pentru care trebuie să-i arătați mereu copilului gestul de prindere între degetul mare, arătător și mijlociu („clește“).

Exercițiile de viață practică îl vor face să-și folosească foarte mult mâinile și-l vor ajuta astfel să se dezvolte echilibrat.

Aceste exerciții sunt esențiale pentru dezvoltarea autonomiei („ajută-mă să fac singur“), a concentrării, a ordinii,

a încrederii în sine, a păstrării mediului etc. Pentru ca un copil să fie fericit trebuie să fie independent. Un copil independent va avea și o foarte bună stimă de sine.

Copilul este într-o stare de învățare perpetuă. Nu uitați că acțiunea este cea care îl interesează, în timp ce pentru adult rezultatul este cel care contează (copilul poate șterge o oglindă deja curată, pentru că pe el îl interesează acțiunea de a șterge).

Copilul este într-o continuă stare de învățare.

Copilul vrea să lucreze, nu vrea să faceți voi lucrurile în locul lui, vrea să învețe să fie adult. Aceste exerciții sunt, așadar, fundamentale și pot fi propuse la orice vârstă, pentru că-i permit copilului să se reorienteze și să-și îmbunătățească abilitățile esențiale pentru învățăturile viitoare. Evident, în funcție de vârsta copilului, veți adăuga dificultăți suplimentare (dar mereu doar câte una pe rând).

Anumite exerciții, mai ales cele de îngrijire a mediului, constituie o pregătire indirectă pentru matematică, pentru că-i cer copilului să-și pună mereu materialele în ordinea folosirii înainte de a le utiliza. De exemplu, dacă activitatea este de curățare a oglinzii, ordinea în care va trebui să așeze materialele pe masă sau pe tavă este următoarea: mai întâi produsele de curățenie, apoi cârpa de bumbac, apoi cârpa de șters, apoi bețișoarele de urechi pentru curățarea unghiurilor, apoi o ultimă cârpă pentru a curăța complet toate impuritățile. Astfel, copilul își va dezvolta raționamentul și va deprinde faptul că activitatea se face într-un anumit sens.

Activitățile de viață practică trebuie să fie ciclice, adică să aibă un început, un mijloc și un final și este foarte important ca înainte de a i le prezenta copilului, să le fi efectuat voi înșivă de mai multe ori, pentru a fi siguri că sunt interesante și fezabile (de exemplu, într-un exercițiu cu lingura și cu boabe mici, trebuie să verificați dacă pot fi luate și ultimele boabe cu lingura).

Activitățile de viață practică trebuie să fie ciclice, adică să aibă un început, un mijloc și un final.

Mai mult, este foarte important ca prezentarea pe care o faceți să fie fluentă și să pară ușor de executat.

Pentru un copil foarte mic (de aproximativ 15 luni), activitatea trebuie să fie foarte simplă și nu trebuie să treceți la activitatea următoare decât atunci când precedentă a fost îndeplinită. De exemplu, dacă doriți ca micuțul să vă ajute la activitatea de pregătire a legumelor pentru o supă, va trebui ca mai întâi să cunoască foarte bine spălarea legumelor, apoi veți putea trece la curățare (dacă e cazul) și, la final, la tăiere. Exercițiul nu trebuie să combine spălarea, curățarea și tăierea pe aceeași tavă.

Pregătirea exercițiilor

Exercițiile de viață practică sunt foarte plăcut de pregătit, iar copilul este întotdeauna foarte fericit să descopere o tavă nouă.

- În general, exercițiile de viață practică sunt pregătite pe o tavă sau într-un coș. Cel mai bine este să alegeți

tăvi din lemn, albe sau de o singură culoare, pentru a nu-i distrage atenția copilului. Anumite tăvi au mânere pe lateral, ceea ce ușurează mult manevrarea de către un copil foarte mic.

- **Folosiți materialele adevărate, care se sparg, și nu jucării din plastic.** Este important să alegeți întotdeauna recipiente frumoase, cu aspect plăcut, pentru a-l atrage pe copil și a-l ajuta să-și dezvolte simțul estetic. Trebuie, de asemenea, să variați recipientele: din lemn, porțelan etc.
- Atenție la greutate: copilul trebuie să poată transporta tava singur și să nu riște să o răstoarne!
- Uneori este preferabil să instalați o masă mică în apropiere de raftul cu activități pentru viața practică, astfel încât copilul să nu fie nevoit să parcurgă distanțe lungi cu tava în mână.
- **Tăvile sau coșurile vor fi aranjate pe rafturi de la cele mai ușoare la cele mai dificile, de la stânga la dreapta și de sus în jos,** pentru a pregăti indirect copilul cu sensul citirii și al scrierii. Evident, pentru culturile în care se scrie și se citește de la dreapta la stânga, tăvile vor fi aranjate de la stânga spre dreapta.
- Nu trebuie să uitați să puneți întotdeauna la dispoziția copilului cele necesare, pentru a înlocui ceea ce a fost folosit sau murdărit în timpul activității și pentru ca el să poată rearanja tava la fel cum a fost în starea inițială. De exemplu, mici cârpe uscate, prosoape

curate etc. În același timp, copilul trebuie să aibă acces la un uscător sau o funie, pentru a putea pune la uscat cârpele ude, și la un mic coș de gunoi, pentru a putea arunca ceea ce nu mai este utilizabil. Cel mai bine ar fi să aibă acces și la apă, pentru a putea reumple singur carafele sau ligheanele și să poată arunca apa folosită. Dacă acest lucru nu este posibil, îi puteți pune la dispoziție o carafă plină cu apă curată pentru a umple ei recipientele când este nevoie și o găleată mică în care să se arunce apa folosită.

Prezentarea exercițiilor

- Exercițiile sunt prezentate pe o tavă sau într-un coș care este aranjat pe raftul dedicat vieții practice.
- **Copilul lucrează fie pe covor, fie așezat la o masă** (unele exerciții sunt mai ușor de realizat astfel). Dacă lucrează la masă, iar activitatea nu are tavă, îi puteți pune un șervet de masă, pe care să își poată desfășura activitatea, pentru ca spațiul său de lucru să fie mai bine delimitat și pentru a reduce zgomotul obiectelor care lovesc masa.
- Înainte de orice prezentare, trebuie să-i spuneți copilului: „Vrei să-ți prezint o activitate?” Dacă micuțul acceptă, îl duceți la etajeră, pentru a lua tava sau coșul respectivei activități.
- Prezentarea activității trebuie făcută întotdeauna așezând tava cât mai aproape posibil de copil (având

- grijă să nu acoperiți cu mâinile zona de prezentare); cu excepția exercițiilor care constau în vărsarea apei dintr-o carafă, acestea se fac întotdeauna de la stânga la dreapta și de sus în jos, pentru a pregăti copilul cu sensul cititului și scrisului.
- În timpul prezentării exercițiului nu se vorbește; spuneți-i pur și simplu copilului: „Uite ce fac mâinile mele.“ Când prezentarea este terminată, introduceți vocabularul și spuneți-i copilului: „Acum, că știi să faci acest exercițiu, îl poți face de câte ori dorești.“ De fapt, copilul nu se poate concentra simultan atât asupra cuvintelor, cât și asupra gesturilor adultului.
 - **Exercițiile de viață practică se așază întotdeauna în starea lor inițială:** fie copilul face exercițiul în ambele sensuri, fie aranjați din nou tava. Totul depinde de capacitatea de concentrare a copilului.
 - Fiți atenți să nu puneți prea multe elemente pe tavă și aveți grijă ca activitatea să nu devină prea lungă. E preferabil să puneți mai puține la început și să adăugați mai multe pe parcurs. Este obligatoriu ca micuțul să facă activitatea până la final. De exemplu, la un exercițiu de turnat cu lingura, puneți doar puține boabe la început.
 - **Prezentarea este individuală.** Alți copii pot privi, dar nu participă.
 - Exercițiile de introducere în viața practică, cum ar fi întinderea și rularea covorului, deplasarea scaunului

etc., trebuie să fie prezentate primele și, uneori, chiar de mai multe ori, pentru că astfel copilul va ști să lucreze corect.

- Este extrem de important modul în care așezați materialul pe tavă sau pe covor: copilul se află în perioada sensibilă a ordinii și este esențial ca tot ceea ce faceți împreună cu el să fie ordonat.
- Adultul va trebui să prezinte mereu activitatea în același mod, altfel copilul va fi dezorientat.

Diferite tipuri de exerciții

- Exerciții introductive, care-i permit copilului să lucreze corect.
- Exerciții pentru abilitate motrică, al căror scop principal este dezvoltarea motricității fine.
- Exerciții pentru îngrijirea mediului, care-i permit copilului să știe cum să întrețină spațiul în care trăiește.
- Exerciții pentru exersarea bunelor maniere, deoarece este vârsta la care copilul este cu adevărat fericit să se comporte corect și exact la această vârstă va deprinde obiceiurile bune.
- Exerciții de menținere, pentru că se află în plină perioadă sensibilă a dezvoltării motricității sale globale.

CAPITOLUL 2

Activități

*Vârsta:
16 luni*

Transferarea pastelor mari

Materiale

- o tavă mare
- două boluri mari, identice
- paste făinoase mari (aproximativ șase bucăți)

Prezentare

1. Luați tava de pe raft și spuneți-i copilului: „Astăzi, dacă vrei, îți voi prezenta un material de transferare a pastelor mari.“
2. Fără să vorbești, luați o pastă cu ambele mâini și puneți-o ușor în alt bol. Faceți la fel cu a doua pastă, apoi cu a treia.
3. Propuneți-i copilului să continue.
4. După ce au fost transferate toate pastele, faceți același lucru în sens invers.
5. Încheiați: „Acum, pentru că știi să folosești acest material, poți reface exercițiul de câte ori dorești.“

VIAȚĂ
PRACTICĂ

0-2
ani

VIAȚĂ
SENZORIALĂ

MATEMATICĂ

DEZVOLTAREA
LIMBAJULUI

CULTURĂ

6. Imediat ce copilul termină activitatea, cereți-i să meargă să aranjeze tava pe etajeră, singur sau cu ajutorul vostru.

Când copilul scapă pe jos o pastă, așteptați să vedeți dacă o ridică și o pune la loc în bol. Dacă nu face asta, puneți-o voi, fără să vorbiți.

Transferarea mingilor de ping-pong cu o sită

Vârsta:
18 luni

Materiale

- o tavă
- două vase identice din bambus
- opt mingi de ping-pong
- o strecurătoare mică

Vasul cu mingile de ping-pong trebuie așezat la stânga, iar celălalt vas trebuie să fie gol.

Prezentare

1. Aduceți tava și așezați-o pe mijlocul mesei.
2. Prindeți sita cu „cleștele“ mâinii drepte și vărsați, delicat, una câte una, mingile de ping-pong în celălalt vas.
3. Când primul vas se golește, refaceți exercițiul în celălalt sens.
4. Propuneți-i copilului să facă el însuși exercițiul.

Dacă micuțul dorește să facă exercițiul înainte să-l terminați voi și dacă-l face corect, lăsați-l să-l facă. Nu este obligatoriu să vadă o prezentare întreagă pentru a putea face și el exercițiul.